MEDIACJA RÓWIEŚNICZA

jako narzędzie służące do przeciwdziałania agresji w szkole

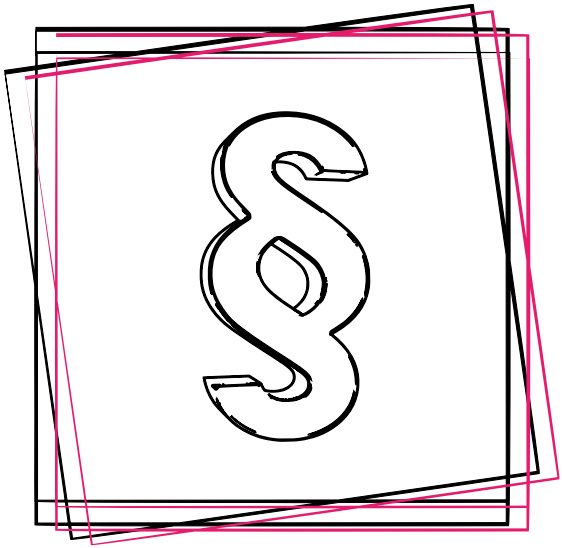

Stan prawny na dzień 14.12.2025 r.

NIEZBĘDNIK PRAWNY

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Ministerstwo Sprawiedliwości

POWIAT PSZCZYŃSKI

Zadanie publiczne finansowane ze środków otrzymanych z Powiatu Pszczyńskiego

Spis treści

I.Wstęp.....2

II.Co to jest mediacja rówieśnicza?.....4

III.Cele mediacji rówieśniczej 4

IV.Jakie konflikty występujące w szkole mogą zostać rozwiązane przy pomocy mediatora?.....5

V.Jakie sprawy mogą być rozwiązywane w drodze mediacji rówieśniczej?.....6

VI.Czym powinna się wyróżniać osoba będąca mediatorem rówieśniczym?.....6

VII.Jakie są etapy mediacji rówieśniczej?.....7

VIII.Kto może zostać mediatorem rówieśniczym?.....8

IX.Jakich zasad musi przestrzegać mediator?.....9

X.Dlaczego uczniowie powinni korzystać z mediacji rówieśniczych? 10

I. Wstęp

W środowisku szkolnym występują zachowania uczniów, które odbiegają od przyjętych norm społecznych. Szkoła jest miejscem, w którym powstaje wiele konfliktów, a agresja werbalna występuje coraz częściej obok agresji niewerbalnej. Na szkole ciąży obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa uczniom oraz wdrożenie programów mających na celu przeciwdziałanie demoralizacji dzieci i młodzieży. Szkoła powinna poszukiwać skutecznych metod zapobiegania agresji i przemocy pośród uczniów.

Tradycyjnym sposobem radzenia sobie z konfliktami w środowisku szkolnym jest rozstrzyganie z pozycji autorytetu wynikającego z roli dyrektora, wychowawcy, pedagoga, psychologa czy nauczyciela. Alternatywą tego typu rozwiązań jest mediacja, która wzmacnia podmiotowość i godność człowieka, szacunek do drugiego człowieka, a także przygotowuje dzieci i młodzież do życia w społeczeństwie obywatelskim.

Próba rozwiązania sporu występującego w szkole poprzez wniesienie sprawy do Sądu może mieć nieodwracalne skutki dla przyszłej kariery i życia uczniów, zaś droga sądowa nie stanowi jedynej możliwości rozwiązania konfliktu rówieśniczego. Istnieją alternatywne metody rozwiązywania sporów, do których zaliczają się negocjacje, mediacje i arbitraż. Jednym ze współczesnych narzędzi wykorzystywanych do rozwiązywania konfliktów oraz spornych sytuacji jest mediacja, która służy tworzeniu profilaktyczno-edukacyjnych programów propagujących ideę sprawiedliwości naprawczej w zapobieganiu przemocy rówieśniczej w szkole.

Dzięki MEDIACJOM RÓWIEŚNICZYM młodzież ma możliwość rozwiązywać swoje konflikty i spory w obecności mediatora - innego ucznia, z którym się identyfikuje, czuje swobodnie, a który jako neutralna i bezstronna osoba pomoże wypracować wspólne i możliwe do przyjęcia przez obie strony rozwiązanie. Młodzież będąca w sporze ma możliwość zrozumienia siebie nawzajem bez poczucia presji.

Uczniowie – mediatorzy zapewniają odpowiednią atmosferę spotkania, bo nie mają nad kolegami żadnej władzy. Mówią tym samym językiem, mają podobne obawy. Poprawia to relacje miedzy uczniami, uczy ich odpowiedzialności, empatii i zwiększa ich udział w życiu szkolnym, zmniejsza podziały, przez co przeciwdziała przemocy rówieśniczej w szkole.

II. Co to jest mediacja rówieśnicza?

Mediacja to próba doprowadzenia do satysfakcjonującego obie strony rozwiązania konfliktu przy udziale osoby trzeciej – mediatora, który wspiera przebieg rozmów i pomaga w wypracowaniu porozumienia. Mediacja rówieśnicza to jedna z metod prowadzących do zarządzania konfliktami, która ma na celu wyjaśnienie szkolnych spraw pomiędzy uczniami.

Mediacja prowadzi do rozwiązywania konfliktów i sporów rówieśniczych bez przemocy oraz propaguje ideę sprawiedliwości naprawczej, mając na względzie to, że każdy konflikt da się rozwiązać poprzez dialog prowadzący do porozumienia. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa z mediacji można skorzystać przed złożeniem sprawy do Sądu

i wtedy mamy do czynienia z mediacją pozasądową lub w trakcie trwania postępowania sądowego i wtedy jest to mediacja sądowa. Począwszy od 2020 roku mediacja jest nieodpłatną usługą świadczoną w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej oraz poradnictwa obywatelskiego.

III. Cele mediacji rówieśniczej

- Stworzenie stronom warunków do wypracowania wzajemnego porozumienia;
- Podjęcie próby zakończenia konfliktu w sposób ugodowy;
- Poszukiwanie konstruktywnych rozwiązań możliwych do zastosowania;
- Realizacja zasady win/win, każda ze stron konfliktu czuje się wygrana;
- Złagodzenie i wygaszenie sporu w społeczności szkolnej.

IV. Jakie konflikty występujące w szkole mogą zostać rozwiązane przy pomocy mediatora?

Konflikt oznacza niezgodność, sprzeczność interesów, spór oraz zatarg. Zjawisko konfliktu jest nieodłącznym elementem życia społecznego. Wyróżniamy konflikty wartości, relacji, danych, interesów oraz konflikty strukturalne. Konflikty rówieśnicze są związane z relacjami, jakie

nawiązują uczniowie pomiędzy sobą. Eskalacja konfliktów szkolnych opiera się na przejawianiu agresywnych zachowań uczniów takich jak fizyczne niszczenie własności, naruszenie nietykalności cielesnej, słowne wyśmiewanie, ośmieszanie.

Zachowania te mogą występować w dwóch postaciach:

- **bezpośredniej,** kiedy uczeń sam jest prowodyrem konfliktu,
- **pośredniej,** kiedy uczeń namawia kolegę lub koleżankę do nieprawidłowego zachowania.

V. Jakie sprawy mogą być rozwiązywane w drodze mediacji rówieśniczej?

Wszelkie spory pomiędzy uczniami mogą być rozwiązywane poprzez mediację. Do przykładowych spraw, jakie mogą zostać rozstrzygnięte w wyniku mediacji rówieśniczej należą:

- nieprawidłowe zachowania uczniów polegające na wzajemnym się przezywaniu;
- obrażanie członków rodziny kolegi lub koleżanki z klasy;
- przywłaszczenie cudzego mienia;
- wyśmiewanie rówieśników;
- rozpowszechnianie plotek;
- zatajanie prawdy;
- znieważanie kolegi lub koleżanki z klasy;
- prowokowanie bójek.

VI. Czym powinna się wyróżniać osoba będąca mediatorem rówieśniczym?

Mediator rówieśniczy powinien cechować się umiejętnością wczuwania się w potrzeby innych ludzi, cierpliwością, spokojem, kreatywnością, rozwiniętą zdolnością do rozumienia innych ludzi, mając na względzie pomoc stronom w dobrowolnym osiągnięciu porozumienia. Mediatorem rówieśniczym powinna być osoba znająca środowisko szkolne i na co dzień stykająca się z problemami dzieci i młodzieży.

VII. Jakie są etapy mediacji rówieśniczej?

Postępowanie mediacyjne w przypadku sporów rówieśniczych może zostać rozpoczęte w dwóch przypadkach, gdy:

- Sąd uzna, że charakter sprawy i spór może zostać rozwiązany w drodze mediacji i wtedy po wyrażeniu zgody przez obie strony, skieruje sprawę do mediatora;
- Strony same wyrażą chęć rozwiązania konfliktu przy pomocy mediatora.

Wyróżniamy pięć etapów mediacji:

1. Zgoda stron na mediację
2. Wyznaczenie mediatora lub ośrodka mediacyjnego
3. Ustalenie terminu spotkania

4. Negocjacje mediacyjne – rozmowy stron

5. Spisanie wzajemnych ustaleń i zawarcie ugody lub zakończenie mediacji bez dojścia do porozumienia.

Nikt nie może zmusić zwaśnionych stron, aby poddali się postępowaniu mediacyjnemu. Obie strony muszą wyrazić chęć rozwiązana sporu za pomocą mediacji i jeśli taka wola następuje, to mamy do czynienia z pierwszym etapem mediacji. Kolejnym etapem mediacji jest wybór mediatora lub ośrodka mediacyjnego. Strony muszą zgodzić się na daną osobą, która będzie pełniła rolę mediatora. Wybrany mediator po konsultacji ze stronami wyznacza termin mediacji.

Na samym początku spotkania mediacyjnego mediator prowadzi monolog, w którym zwięźle się przedstawia, ustanawia reguły zabierania głosu oraz akceptowalne normy zachowania podczas mediacji oraz wskazuje problem do rozwiązania. Następnie mediator oddaje głos stron, a sam przyjmuje postawę moderatora dyskusji. W przypadku, gdy strony dojdą do porozumienia to należy spisać powzięte przez nich ustalenia w formie ugody.

VIII. Kto może zostać mediatorem rówieśniczym?

Na mocy statutu szkoły na mediatora rówieśniczego może zostać powołany uczeń cieszący się szacunkiem i zaufaniem wśród kolegów i koleżanek. Ponadto mediatorem szkolnym wspierającym mediatorów

rówieśniczych mogą zostać pedagodzy, nauczyciele, rodzice bądź osoby z zewnątrz.

Mediator nie posiada władzy podejmowania decyzji za strony konfliktu, nie może narzucić im własnego zdania lub rozwiązania problemu. Mediator pomaga stronom we wzajemnym wysłuchaniu się, przedstawieniu argumentów oraz odnalezieniu wspólnych interesów i wypracowaniu możliwych rozwiązań.

Mediator jest moderatorem dyskusji pomiędzy zwaśnionymi stronami, który usuwa występujące bariery komunikacji, aby strony doszły do wzajemnie akceptowalnego porozumienia.

IX. Jakich zasad musi przestrzegać mediator?

Na podstawie obowiązujących przepisów prawa mediator zobowiązany jest do przestrzegania zasady **poufności, bezstronności, neutralności oraz dobrowolności.** Mediator musi zachować wszystko o czym dowiedział się w trakcie mediacji w tajemnicy. Mediator nie ma prawa udostępniać informacji z przebiegu mediacji innym osobom, chyba że strony obopólnie wyrażą na to zgodę.

Mediatora nie można powołać na świadka w przypadku nie dojścia stron do porozumienia i konieczności wytoczenia powództwa bądź kontynuacji postępowania sądowego. Mediator jest osobą bezstronną, co oznacza, że nie przychyla się do racji żadnej ze stron. Mediator musi być neutralny wobec przedmiotu sporu, co stanowi o tym, że nie może narzucać

stronom rozwiązań. Mediator nie może nakłonić strony do zawarcia porozumienia, ponieważ mediacja jest dobrowolna.

X. Dlaczego uczniowie powinni korzystać z mediacji rówieśniczych?

- Mediacja umożliwia przyjęcie odpowiedzialności za nieporozumienia rówieśnicze;
- Zwiększa poczucie pewności u ucznia będącego w konflikcie: ”nie ma sytuacji bez wyjścia”;
- Budowane jest poczucie wartości siebie u uczniów;
- Zwiększa poczucie bezpieczeństwa na terenie szkoły;
- Rozwijana jest zdolność prowadzenia dialogu;
- Wzmocniona zostaje samodzielność i odpowiedzialność za własne czyny;
- Uczeń nauczy się dążenia do samodzielnego rozwiązania sporu;
- Mediacja rozwija umiejętności społeczne i komunikacyjne;
- Mediacja pozwala na wyłanianie się liderów społeczności szkolnej;

- Mediacja ma wpływ na aktywność uczniów w środowisku szkolnym;
- Mediacja prowadzi do przeciwdziałania zjawisku przemocy i hejtu w szkole;
- Odciąża nauczycieli od rozwiązywania problemów;
- Zmniejszenie sytuacji konfliktowych na terenie szkoły – zapobieganie przemocy, ale nie kłótniom;
- Rozwijana jest zdolność prowadzenia dialogu;
- Budowane jest poczucie wartości siebie u uczniów;
- Wzmocniona zostaje samodzielność i odpowiedzialność za własne czyny.

ZAPISY NA PORADY

- **telefonicznie** - pod numerem telefonu: **32 449-23-78** w godzinach pracy urzędu
- **elektronicznie** - pisząc na adres e-mail: **pomocprawna@powiat.pszczyna.pl**
- **osobiście** - w siedzibie referatu mieszczącego się w Szpitalu Joannitas w Pszczynie ul. Antesa 11pokój nr 1 (obok kaplicy szpitalnej)

STOWARZYSZENIE "DOGMA" ZAPRASZA DO PUNKTÓW PORADNICZYCH PROWADZONYCH W POWIECIE PSZCZYŃSKIM

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Gminny Ośrodek Kultury
ul. Uzdrowiskowa 61, Goczałkowice-Zdrój

Środa i piątek	11.00 - 15.00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Lokal biurowy
ul. Poprzeczna 1, Wola

Poniedziałek	13.00 - 17.00
Wtorek	11.00 - 15.00
Czwartek	8.00 - 12.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, Lokal biurowy
(były Hotel Robotniczy, wejście od strony stawu, parter)
ul. Centralna 57, Kobiór

Poniedziałek i piątek	16.00 - 20.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, Gminny Ośrodek Kultury
ul. Ogrodowa 22, Suszec

Wtorek	7.30 - 11.30
Środa	14.00 - 18.00
Czwartek	10.00 - 14.00

INNE PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ

Lokal biurowy przy ul. 3 Maja 15, 43-200 Pszczyna

Poniedziałek	12.00 - 16.00
Wtorek, czwartek, piątek	8.00 - 12.00
Środa	14.00 - 18.00

Lokal biurowy nr 201 w Domu Kultury w Pawłowicach
na Osiedlu przy ul. Wojska Polskiego 11, 43-250 Pawłowice (GOK)

Poniedziałek, środa, czwartek	9.00 - 13.00
Wtorek, piątek	15.00 - 19.00

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Ministerstwo Sprawiedliwości

STOWARZYSZENIE DOGMA

POWIAT PSZCZYŃSKI

Zadanie publiczne finansowane ze środków otrzymanych z Powiatu Pszczyńskiego